

עיתון העדה החרדית של הספר "כל הכתוב להיים"
דמויות הפטרון יהודה בן שרה ערים, וכל עשיר

כל הכתוב להיים

העיתון הביאורים בדברי רבינו

האם בראש השנה נוהג השם יתברך במידת "נושא עוון"

אכתי קשה ליה לרבינו בראשון לציון למה הם תלויין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים, היה להם להיות נכתבין מיד בר"ה לחיים, שהרי מכח המדה של ז'רב חסד מטה כלפי חסד, נחשב כרוב זכויות, וכך הקשה הפני יהושע על אתר. לכן הוכיח משם דביוס ר"ה אינו נוהג מידה זו, והוא נוהג רק בדין שביום המיתה.

אלא שעדיין קשה בהיפוך, דמה הוקשה לו כאן, למה בלא זכו נכתבין למיתה, הרי נתבאר דבעוה"ז אינו נוהג מידה זו, והוא נוהג רק בדין שביום המיתה. ואפשר שאין כוונתו להקשות מצד המדה של ז'רב חסד מטה כלפי חסד, שמדה זו אינה נוהגת בעוה"ז, אלא דבלא"ה קשה, לכיון שהוא מחצה למחצה והוא שקול, למה נידונים ביו"כ כשמו"כ למיתה.

אך רבינו שם כתב בהמשך בדבריו ז"ל: ויש להתייב בדבר, ונראה כי מדה זו כיון שהיא בתוך י"ג מדות, מן הסתם כשם שה"ג הם בכל הזמנים כך מידה זו, ע"כ. והיינו דרבינו מקשה מדוע אכן אינה נוהגת מדה זו בראש השנה בשונה מכל המדות.

ובשיחות מוסר (להג"ח שמואלביץ זצ"ל, תשל"ב מאמר א') כתב, די"ל דכדי לזכות בחיים צריך רוב זכויות, ולא רוב זכויות אין לאדם זכות קיום בעולם, ומשום כך נידון למיתה.

מהלך זה דבר"ה אינו נוהג אותו מדה, כתבו גם **הריטב"א** (ר"ה שם) במסקנתו ז"ל: והנכון כמו שאומר מורי נר"ו בשם רבו ז"ל דלא זכו ממש נכתבין למיתה ולסורין כפי הראוי להם, ואין כאן רב חסד מטה כלפי חסד שאין זה אלא **בעולם הנשמות או ביום הדין הגדול** שאין אחריו כלום, אבל בדין של ר"ה שאינו סוף הדין והוא בעניני העוה"ז, כל אדם נידון כפי הראוי לו, ע"כ. וכ"כ בשו"ת **הרשב"א** (ה"א סי' ת"פ).

בפרשת בחוקותי (פ' יח) כתב רבינו ליישב דברי הגמרא במסכת ראש השנה (טז, ב) ששלושה ספרים נפתחים בר"ה, והבינוניים תלויים ועומדים, עד יום הכיפורים. כי עצם מה שניתן להם האפשרות לשוב בתשובה ולא עשו הרי זה נחשב חטא.

הנראה לכאורה בכונת רבינו, שבא ליישב קושיית המפרשים על מה שאמרו שבינוניים תלויים ועומדים עד יום הכיפורים, וכן נכתבין לחיים לא זכו נכתבין למיתה. וקשה למה בלא זכו נכתבין למיתה, והלא אמרו חז"ל בגמרא שם, **רב חסד מטה כלפי חסד**. וע"ז תירץ רבינו, דכיון דקבע הקב"ה ימים אלו כדי שיעשו בהם תשובה, אם לא עשו תשובה בימים אלו, זה עצמו נחשב לעוון נוסף, והוא מכריע הכף שע"ז נעשו עונותיו מרובין על זכויותיו.

ומתוך מדבריו משמע שמידת '**מטה כלפי חסד' נוהג גם בעוה"ז בכל ר"ה**, וכאמור, דהיינו דקשיא ליה על מה שאמרו בענין הבינוניים. אך בספרו **ראשון לציון** (על הרמב"ם הל' תשובה ג, א) כתב רבינו: 'ובענין מעביר ראשון ראשון לבינוניים לא שייך אלא ביום המיתה, ולא חש עליך למיטע, שהרי כבר גילה בסמוך באותו פרק עצמו כי ביום ר"ה לא כן הוא, וזה לשונו 'הבינוניים תלויים וכו' לא זכו נכתבים למיתה, עד כאן, לזה לא חש עליך למיטע, ודוקא בפרט זה הוא שנשתנה יום ר"ה מיום המיתה, ע"כ. ולכאורה משמע שהוקשה לו קושיא הנ"ל, למה בלא עשה תשובה נחתם למיתה, אם במחצה על מחצה אמרו 'ורב חסד מטה כלפי חסד'. ומזה הוכיח שהנהגה זו היא רק בשעת הדין שביום המיתה, וביום ר"ה אינו נוהג מידה זו.

ואפשר ליישב דבריו בראשון לציון עם דבריו כאן, דאף לאחר דבריו כאן שמוניעת התשובה בעשיית היא עבירה,

תשובות למדור 'פלאי החיים' לפרשיות שופטים, כי תצא, כי תבא, נצבים וילך

פרשת שופטים

חידוד א' - אין יתכן, בהמה שלמה שאין בה מום, ואף על פי כן אסור להקריב אותה במזבח, משום שנחשבת כבעלת מום. והמקריב אותה רח"ל, עובר על הלאו של 'לא תזבח לה' אלווקין שור ושה אשר יהיה בו מום וגו'?

תשובה: כתב רבינו בספרו **אור החיים הקדוש בפרשת השבוע עה"פ** 'לא תזבח לה' אלווקין שור ושה אשר יהיה בו מום' - ולא אמר 'אשר בו מום', ללמד דבהמה שחלתה באחת מאבריה, ואמרו הרופאים שצריך לחתוך אבר זה, הגם שעדיין לא חתכה, הבהמה נחשבת כבעלת מום ופסולה להקריבה, וזה נלמד ממה שכתוב 'לא תזבח וגו' אשר יהיה בו מום' ולא כתוב 'אשר בו מום' - ללמד שאף שעתה אינו בעל מום, כיון שעתיד להיות מום, לא תזבחנו.

חידוד ב' - אין יתכן, אדם עם הארץ שעובר על הלאו של 'לא תטה משפט ולקחת שוחד' אף שאינו דין וגם לא מבין מה שהדינים דנים ופוסקים למעשה?

תשובה: כתב רבינו בספרו **אור החיים הקדוש בפרשת השבוע עה"פ** 'לא תטה משפט וגו' ולא תקח שוחד' - לא ייחד הזהרה לשופטים, לרמז כי כללות משפט וגו' לא יושם גם כן באלו האזהרות, אלא לא יתנו שופטים כדרך שנצטוו, הם המטים משפט, והם העוברים על כל האמור.

פרשת כי תצא

חידוד א' - כתוב בפרשת השבוע (ב, כ) **לנכרי תשיך, דהיינו שומות להלות בריבית לגוי**. אין יתכן, כמה אופנים, שגם לגוי אסור להלוות בריבית?

תשובה: כתב רבינו בספרו **אור החיים הקדוש בפרשת השבוע עה"פ** 'נכרי תשיך ולא תשיך' - קשה למה כפל לומר 'ולא תשיך' אחר שצוה בסמוך **לא תשיך לגוי**, ואולי שנתנו לומר - שהגם שהנשיכה היא לגוי 'אם הדבר על ידי ישראל' אסור כל עוד שהישראל אינו מכיר הכין בעד הלוואה, ואם אין בידו משכון מהגוי, וכך הוא הדין (שערי דוד קטרת קטש - סעיף יט, עזר ירמח וכו' - שאפילו לגוי אסור להתמיד בזה, משום שמא יבוא ליתנו גם לישראל. והוא אמרו 'לנכרי תשיך', ותנאי הוא הדבר שלא תעשה באופן שיצא מזה חלקול שתישך 'לא תשיך' [ועי' בספרים הפולאים על המזל לחיים ויעשרי חיים מה שכתב בענין זה].

חידוד ב' - אין יתכן, שאדם שגזל ממון מחבירו, עלול להענש בעונש מיתה.

זה נחשב מידה כנגד מידה נפש תחת נפש, אף שלאכורה זה נראה נפש תחת ממון?

תשובה: כתב רבינו בספרו **אור החיים הקדוש בפרשת השבוע עה"פ** 'וימוות שכונו וגו' ואולי הוא נושא את נפשו וכו' והיה כך חטא - הכוונה שהגם שעושק שכן שכיר אינו אלא גזל ממון, אף על פי אין ענישו ממון אלא נפשות, והוא אמרו רבינו, כי פירושן כן, בנפש, חטא - על דרך (מלכים א - א, כ"א) והייתי אני ובני שלמה חטאים, והקדשים נעם העונש 'ואולי הוא נושא את נפשו', ומעתה יהיה המשפט 'נפש תחת נפש'.

פרשת כי תבא

חידוד א' - אייתא במסכת מנחות (דף ס"א ע"א) דאין מענישין על ביטול מצוות עשה אלא בעידן דריתחא. אין יתכן, שכן מענישים על ביטול מצוות עשה אף שלא בעידן דריתחא. ואין יתכן שמענישים אף שלא בעידן דריתחא על ביטול מצוות עשה אף שלא בעידן דריתחא?

תשובה: כתב רבינו בספרו **אור החיים הקדוש בפרשת השבוע עה"פ** 'והיה כאשר שש' לו עליכם וגו' - נבטין אומרים שיעניש ה' על ביטול תורה וכו', ועל המבטל מצוות עשה. והגם שאמרו בגמרא (מנחות דף ס"א ע"א) שאין מענישין על עשה אלא בעידן דריתחא, יש מצות עשה שחייבים עליהם, כגון - מילה ופסח. גם המסכים בדעתו לכפור במצוות עשה לבל עשות אותם, את זה יקלה ה' ויכנינה לפורענות כלל הכתוב [רבינו כאן מחדש דמי שהחליט בדעתו לא לקיים מצוות עשה, אף שבפועל לא ביטל עדיין את המצוה, מענישין אותו אף שלא בעידן דריתחא].

חידוד ב' - לנבי מה מצוין דרבינו כותב בפרשת השבוע איזה דין מחדש להלכה למעשה, דלא כשיתר רש"י בפרשת משפטים עה"פ ראשית ביכורי אדמתך וגו', ואין אפשר ליישב הסתייה ביניהם?

תשובה: כתב רבינו בספרו **אור החיים הקדוש בפרשת השבוע עה"פ** ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תבא מארצך אשר ה' אלווקין נתון לך וגו' - פירוש, לפי ששייר ה' לו חלק בארץ, והוא שנת השמיטה, דנתיב (קטקא כ"ב, ד) ובשנת השביעית וגו' נשבת לה, לזה דבר הטוב - שאינו מצווה אלא על זמן הנתיבה, לו שגם שש שנים, אבל שנת השמיטה אין בה הבאת ביכורים לפי שאינו שלל אלא מוקפת לכל עבודה"ה. ובמנחת חינוך (פ"ב מצוה כ"א) העיר על דברי רבינו מדבר רש"י בפר' משפטים עה"פ (כ"ב ע"ט) ראשית ביכורי אדמתך תבא וגו'. כתב ד"ל: אף השביעית חייבת בביכורים, לכן נאמר אף כאן ביכורי אדמתך.

"פלאי החיים"

חידות ופלאות בעניניו של האור החיים הקדוש

נערך על ידי העשפיע, הרה"ג דוד נתנאל שווארץ שליט"א, ע"ח"ס יד העשפיע, וי"ר עכון 'פלאי החידות'

חידוד א'

אין יתכן, ב' אופנים, אדם שלא חטא כלל, לא במחשבה ולא בדבור ולא במעשה, ואף לא ביטול שום מצוה, ואף על פי כן - הוא צריך שירחמו עליו על פי 'מידת הרחמים'?

מקור לתשובה: אור החיים הקדוש פרשת כי תשא עה"פ ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' קל רחום וחנן ארך אפים ורב חסד ואמת.

חידוד ב'

איזה לימוד זכות על אדם שחטא כתב רבינו שזה נלמד מהדין דשור האיציטדין שנחמ פטור (בבא קמא דף ל"ט ע"ב), ומצד שני במה חמור אדם שחטא משור האיציטדין שנחמ?

מקור לתשובה: אור החיים הקדוש פרשת נח עה"פ ויאמר ה' אל לבו לא אוסוף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו וגו'.

בין כל המשיבים תשובה נכונה לאחת החידות, בפקס 15388556981 או בדוא"ל מכון 'מבאר הפלאות' q222678q@gmail.com יוגרלו:

2 זכויות בסך 100 ₪

2 זכויות בסך 50 ₪

2 זכויות על סט מפואר מספרי המכון למורשת אור החיים הקדוש.

שימו לב: על כל תשובה נוספת נכנסים להגרלה פעם נוסף. נא להשאיר את התשובות בכתב ברור עם הפרטים שלכם ומקום הלימודים ומספר טלפון לחזור.

תשובות למדור 'פלאי החיים' לפרשיות שופטים, כי תצא, כי תבא, נצבים וילך

כיצד אדם נכנס לתוך שדהו, ראה תאנה שכברה, כורך עליה גמי ומקדישה, והרי מפורש בדבריו רש"י דשביעית חייבת בביכורים. ובספר **הנפלא עשירי חיים מביא כמה אופנים ליישב** שדהו, ואחד מהם - מה שכתבו הטל תורה (ניבט) **והמנחת סולת** (מצוה כ"א) בשם הגור אריה והמזרחי והטורי ז"ה, דעניות סופר הוא ברשי, שראי אי אפשר דבשביעית יהיה חיוב הבאת ביכורים, מכיון שהפירות הם הפקר, ולא מקרי פרי האדמה אשר נתתי ל'.

פרשת נצבים וילך

חידוד א' - אין יתכן, אדם שהשיעור אותו על איזה דבר וענה אמן על השבועה אבל בלבו הוא ביטל את השבועה (ולשיתר רבי עקיבא בשבועות דף כ"ז ע"א - השבועה מבטלת, כיון שצריך שיהא פיו ולבו שווים), אם עשה 'בהיפך' ממה שהשיעור אותו, הוא יעניש בעונש יותר חמור מאשר זה שענה אמן וקיבל עליו את השבועה על בלבו ואחר כך עבר עליו?

תשובה: כתב רבינו בספרו **אור החיים הקדוש בפרשת השבוע עה"פ** פן יש בכנס וגו' שורש פרה ראש ולענה - שהפסוק קאי על הרצוה להיפטר מחיוב מה שנשבע בעת ברית קבלת המצוות, וחובש שבוה שלא יקבל עליו את השבועה כיון שמבטלת בלבו לא יתחייב כל העונש האמור, ואע"פ שאינו חושב בדעתו לעבור פי השם, ואע"פ שישבעים משה והוא יענה אמן על השבועה אבל אחר כך יבטלנו בלבו והוא מה שקראה משה שורש שממנו יפיר ראש ולענה, כי עיקר השבועה הוא להתחוק נגד היצירה המהטירה ואז כשחטא אח"כ ונהפוך הוא שיעניש אף השם וקנאות באיש ההוא, ונמצא שמלכד שלא הרויח כלום במחשבתו הרעה, עוד כשיתרבוץ על בקביעות כל האלה, משאיך אם יקבל על עצמו השבועה בעת כריתות הברית הגם שיתחייב בה בעונש מ"מ כשישבע בתשובה יסול לו השם ולא תרבוץ בו כל האלה, משאיך באדם שיבטל עתה השבועה בלבו שהוא מקשה עצמו לדעת וגורם רעה לעצמו ולא תסור ממנו הקללה.

חידוד ב' - כתוב במדרש **תנחומא** (תולדות ז) - שאין הקדוש ברוך הוא מייחד שמו יתברך על החיים, ואף לא על הצדיקים. היכן מצוין שהקדוש ברוך הוא כן מייחד שמו על אנשים חיים?

תשובה: כתב רבינו בספרו **אור החיים הקדוש בפרשת השבוע עה"פ** 'הוא החולל לפניו וגו' - ולא אמר 'אלווקין', כדרך שאמר לישראל (שם פסוק כ) 'לפי שאין מייחד שמו יתברך על הצדיק בתרים חיותו' (מדרש תנחומא תולדות ז), אבל לללות ישראל יתייחד שמו כאמור (שם פסוק כ"ב) 'אנכי ה' אלווקין'.

שמות הזוכים בהגרלה שהתקיימה בין כל המשיבים למדור 'פלאי החיים' בחודש 'אב'

הזוכים בסט ספרים 'כל הכתוב לחיים':
• הרב אהרן משה גרוס - כולל עצי חיים - ב"ב
• הרב משה עקשטיין

הזוכים ב-50 ₪:
• הרב אליעזר אייזנבאך - ירושלים
• הבה"ח דוד טאוב
• ישיגי מאמר מרדכי נדבורנה - ב"ב

הזוכים ב-100 ₪:
• הרב אביאל יחיאל צדוק
• הבה"ח אברהם יהושע טעלער
• ישיגי סערט ויזניץ בני ברק

הודעה משמחת - כדי להוקי את המשיבים לחידות במשנתו של האור החיים הקדוש, החל מגיליון זה יתקיים 'כל שבוע' הגרלה נפרדת על 2 זכויות בסך 100 ₪. + 2 זכויות בסך 50 ₪. + 2 זכויות על סט מפואר מספרי המכון למורשת אור החיים הקדוש.

שער התורה

צריך להתגבר על מידת העצלות:

כג. וצריך האדם להתעצם ולהתחזק בלימוד התורה, מתוך התגברות והתעצמות על מידת העצלות, כי רק על ידי זה, יוכל האדם להשיג את דברי התורה הזאת (כד).

צריך ללמוד ביגיעה ובעיון:

כד. עוד צריך להיזהר ללמוד בכל כוחו וימי נפשו ולבבו, מתוך יגיעת נפש ובשר, לעיין ולדקדק בעומק פלפול וסברא, וצריך המעיין לבדוק עד מקום שידו מגעת (כה).

צריך להבין ולהשכיל מה שלומד:

כה. בעת לימודו צריך להתיישב בכל פרט ופרט, עד שיעמוד על עיקרן של דברים, להבינם על בוריים, ותהיה שמיעתו מכוונת ומיושבת על לבו (כו).

♦ וידעתם היום ♦

מצוה נוספת היא ידיעת התורה:

כו. בנוסף למצות תלמוד תורה, יש עוד מצוה של ידיעת התורה, וחיוב זה מוטל על כל איש מישראל (כז).

יש מצות שבלי ידיעתם א"א לשמור המצות:

כז. אמנם יש מצות אשר מלבד מצות הידיעה, צריך האדם לדעת אותן על בוריים מצד חובת גברא, כי בלי ידיעת אותן המצות, אי אפשר להתנהג כדת משה וישראל, ולשמור את מצות התורה כהלכתן (כח).

♦ תורה לשמה ♦

הלימוד המובחר הוא תורה לשמה:

יח. הנה הלימוד המובחר והראוי ביותר הוא, כאשר ילמד האדם תורה לשמה, לקיים מצות ה' שציוונו לעסוק בתורה, ולעשות נחת רוח לפניו יתברך שמו (יט).

הלומד לשמה ניצל מן היצר הרע:

יט. וכאשר אשר לומד האדם תורה לשמה, זוכה שהתורה תהיה מגנא ומצלא מן החטא, וניצל מדי היצר הרע, שלא להיכשל בעבירות חלילה (כ).

בתחילת הלימוד ילמוד גם שלא לשמה:

כ. והנה אם עומד האדם בתחילת הלימוד, או אז גם אם אין בידו לעסוק בתורה לשמה, וכוונתו על מנת להתכבד או אפילו על מנת לקנטר, אל יבטל עצמו וילמד תורה, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה, והתורה מחזירתו ללמוד לשמה (כא).

לאחר שלמד כבר, אין ללמוד שלא לשמה כלל:

כא. אולם לאחר שכבר למד הרבה והחכים בתורה, אל ילמד שלא לשמה, כגון להתכבד או לקנטר, כי הרי זה מגונה, וכל הלומד לשם כך מוטב שלא היה נברא (כב).

♦ ולמידתם אתם ♦

צריך ללמוד באימה וביראה:

כב. העוסק בתורה צריך ללמוד באימה וביראה, מתוך ידיעה שהקב"ה הוא נותן התורה, וכי ממקום קדוש עליון ניתנה (כג).

מקור השפע

ה' אלקיך.

(כד) 'אור החיים' (שמות יט, ב): 'הא', הוא התגברות והתעצמות בעסק התורה, כי העצלות הוא עשב המפסיד השגתה... עד גדר שימית עצמו עליה.

(כה) 'חפץ השם' (שבת פח ע"ב): 'למיימנים וכו'. מכאן תוכחת מגולה לכת של תלמידי חכמים אשר לומדים בתענוג... אלא דצריך לטרוח בכל כחו אשר נתון בימין... וצריך המעיין לבדוק עד מקום שידו מגעת, ואם ידע דאיכא תלמידי חכמים מעיין יותר ממנו בפלפול וסברא, בוא יבוא אצלו לידע עומק הש"ס.

(כו) 'אור החיים' (במדבר כו, כד): 'גם צריך להתיישב בכל פרט ופרט מהתורה, עד שיעמד על עקרו, כמצטרך בעמק הלכה, כי הוא זה עקר התורה'.

(כז) 'אור החיים' (שמות כא, א): 'האמת כי חובת ידיעת התורה לכל איש ישראל'.

(כח) 'אור החיים' (שמות כא, א): 'אשר תשים לפניכם... כי להיות שיש חלקים בתורה שהם חובת גברא, לדעת את אשר יעבדו... המשל בזה אם לא ידע שאסור לאכול טרפה, הרי הוא אוכלה, וכן הדם וחלב, ובמצות עשה פסח מצה ומרור... הן אלה יתחייב לדעתם...'

(יט) 'אור החיים' (שמות כז, ב): 'ויקחו אליך שמן זית זך, ירמוז אל התורה שנמשלה לשמן... ודקדק לומר זך, שצריכין לעסוק בתורה לשמה, בלי שמרים, שהם לקנתר ח"ו או להתגדל'.

(כ) 'אור החיים' (ויקרא כו, ג): 'ותנאי הוא הדבר ואת מצותי שבה, ב' מצות הצריכים בלימודה, שלא ילמדו לא לקנטר ולא להתכבד, או תשמרו ועשיתם אותם, מבטיח הכתוב שהגם שתבא עבירה לידו יהיה ניצול ממנו'. וכן (ויקרא כו, יד): '...שאין מציל מהיצר אלא תורה לשמה'.

(כא) 'ראשון לציון' (הל' ת"ת, סימן רמז): '...ד"ש חילוק בין תחלת הלימוד, לאחר שלמד, דבתחלת הלימוד בכל גוונא אפילו להתיהר או לקנטר שרי, דאמרינן מתוך שלא לשמה בא לשמה, תורתו מחזירתו ללמוד לשמה'.

(כב) 'ראשון לציון' (הל' ת"ת, סימן רמז): 'ואחר שלמד ונתחכם, אז אם ילמוד לקנטר או להתיהר, מוטב שנהפכה לו שלייתו על פניו... נוח לו שלא נברא'.

(כג) 'אור החיים' (כח, א): 'יכוין הכתוב לומר, שצריך שיעסוק בתורה, בגדר מעלתם על הדברים, שממקום קדוש עליון באו... כפי ערך המדבר אותם, שהוא

שבת קודש בהיכל רבינו הק'

רבינו חיבר תפילה על גלות השכינה, לאומרה בראש השנה וביום כיפור

בקונטרס "סדר תיקון שובבים", ש"ל ע"י ר' יצחק ב"ר משה די פאס, בחורף של שנת ת"ק בליוורנו [בעת שרבינו היה שם בדרכו לארץ הקודש], הביא וכתב:
תפלה שישד ה"ה הרב המובהק הכולל החסיד והעניו כמוהר"ר חיים בן עטר יא"א, לאומרה בראש השנה בג' תפלות אחר גמור העמידה, קודם 'אלוקי נצור', וביום כיפור בעוד שהשליח ציבור אומר 'ועיבור ה' על פניו'.
זה נוסח התפילה:

וְהִי רִצּוֹן מִלְפָּנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ מִלְפָּנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ וְיִדְוֹת אֹרֶךְ נִפְשֵׁנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ, לְמַעַן בְּרִיתְךָ אֲשֶׁר
כָּרַתְּ לְשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה מֵדוֹת שְׁאֵינָן חֻזְרוֹת דִּיקָם לְעוֹלָם מִלְפָּנֶיךָ, וְכִּי אֶהְיֶה וְחִבְּתֵנוּ וְהִשָּׁב
שְׂכִינְתְּךָ לְבֵית קִדְשֵׁנוּ וְתִחְזֹר לְהִשְׁתַּעֲשֹׁעַ בְּנוּ בְּיָמֵי קֶדֶם, כִּי קִשָּׁה פִּרְדָּתְךָ מִמֶּנּוּ כִּפְרִידַת נִפְשֵׁנוּ
מִגּוּפֵנוּ, הָמוּ מֵעֵינֵינוּ וְכִלְתָּה נִפְשֵׁנוּ אֶל גְּאֻלַּת שְׂכִינְתְּךָ וְאֶל מַעֲזֵן קִדְשֶׁךָ, וְלִדְוֹנֶךָ יְיָ נִכְסֵפֵנוּ. הִנְנוּ
מִתְחַנְּנִים וְבוֹכִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל גְּלוּת הַשְּׂכִינָה - הוֹשִׁיעָה יְיָ שְׂכִינְתְּךָ, וְדַבֵּק נִפְשֵׁנוּ
בְּאַהֲבָתְךָ הַנְּעִימָה וְהַעֲרֵבָה עַל נִפְשֵׁנוּ וְרוּחַנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ, וְיַעֲזֹל מִלְּכֵנוּ בְּהִיכְלִיָּה.

הזהיר לומר כל הפזמונים והתחניות בראש השנה וביום כיפור

רבינו הקדוש בספרו חפץ ה' (ברכות יא, א) כתב:
ראיתי להוכיח מכאן לחזק המנהג שנהגו לומר הרבה פזמונים ותחניות ביום התענית וביום ראש השנה ויום הכפורים בתוך שמונהעשרה, כפי סדר הנוגע לכל אחד, כי כן נתנו רשות רבותינו להוסיף כפי מה שירצו, ודלא כמנהיגים להשמיט הפזמונים ביום 'יום הכפורים' מתוך התפילה, כי מנהג אבותינו תורה. וכן ראוי להניח הסדר שכתוב במחזורים.

1. המוכן בזה על העתיד להיות בגאולה העתידה, כמ"ש (מלאכי ג, א) "פתאום יבוא האדון אל הכול". והלשון הוא מתיקו"ז (כו, א): "בההוא זימנא יעול מלכא בהיכליה דאיהו אדני", כגונא דא - יאהדונה", הא מלכא בהיכליה". [היינו כי שם אדני איהו כחושבן הי"ל (שם לב, ב), ושמו דא אתקין ביטא למלכא (זה"ק ויקרא כא, ב), וכאשר יעול מלכא בהיכליה, הוא יחוד ב' השמות הו"ה אדני", דהיינו יחוד קוב"ה ושכינתיה (תיקוני זוהר חדש קא, ג), ורבינו רומז לזה בקצרה, באור החיים הקדוש, סוף פרשת שלח].

החיבור של רבינו 'אור החיים' הקדוש זי"ע והפצת תורתו הק'

- שיעורים יומיים קצרים וברורים בספה"ק אור החיים באידיש ובעברית
- הדפסת וחלוקת ספרי האור החיים הק' המסוגלים לשמירה והצלחה
- תפילות והזכרת שמות בציון רבינו הק' ע"י ראש המכון בכל שבוע
- הוצאת והפצת גליון שבועי במשנת רבינו הקדוש לזיכוי הרבים
- כולל להוראה "כנסת ישראל", כשמו ובדרכו של ישיבת רבינו הק'
- כולל "ליל שישי" ללימוד ספה"ק "אור החיים" על הפרשה

לפרטים והשתתפות במפעלות הקודש בקו מורשת אור החיים: 0733713620

פניני חפץ ה'

תשובה

התשובה מועילה מכח דין 'אב שמחל על כבודו'

אמר לו [הקב"ה] ליצחק: בניך חטאו לי, אמר לפניו: רבנו של עולם, בני ולא בניך, בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע, קראת להם "בני בכורי", עכשיו בני ולא בניך.

קצת קשה, מאי טענה היא באומרו בני ולא בניך דמוסיף עוד לומר. ועוד, דמשמע באומרו בני ולא בניך בטל גזירתם. אכן נראה דהנה ידוע הוא דינא דאב שמחל על כבודו כבודו מחול, מה שאין כן מלך שמחל על כבודו אינו מחול. והכא דקדק יצחק אומרו בניך משמע דאינם בערך בנים שימחול להם וכבודו מחול, אלא מלכא הוא ומרדו בו, ולזה אמר בניך. לכן השיבו יצחק למה תאמר דברך, הוה בני ולא בניך, הלא מאז קראת אותם בני ואם כן מצית למחל להו כדון אב לבנים?

שבת פט, ב

גם לאחר קבלת יסורין עדיין צריך מחילה

אמר דוד לפני הקב"ה רבנו של עולם מחול לי על אותו עון אמר לו מחול לך.

פירוש, אחר שקבל עליו יסורין שנצטרע ששה חדשים כדאיתא בפרק חלק (סנהדרין קז, א) אמר לפניו שימחול, ומחל ברוך הוא. ואל יקשה בעיניך דתאמר מה שייך מחילה בזה אחר שקבל עליו יסורין ששה חדשים, דהלא לגבי מלך הגדול ברוך הוא אפילו יקבל כל כך יסורין, לפי ערכו ברוך הוא עדיין איתיה במחילה, שהספיק זה לכפרת החטא. ופשוט.

שבת ל, א

1. קידושין לב, א; ועוד.

2. וראה עוד בבני יששכר (מאמר שבת מאמר ט, וב"מ) שהביא בשם הלימודי' ה' (קא, א) והחיד"א בספר אהבת דוד (חשד ר' לשבת תשובה), שדוד הטעם שהתשובה מועלת רק לישראל ולא לאומות העולם כמו שאמרו במדרש (תנחומא האינו ד), והיינו משום שישראל נקראו בנים למקום, ואב שמחל על כבודו כבודו מחול, אבל אומות העולם נקראים עבדים, ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול.

והנה באור החיים הקדוש פרשת כי תצא (כב, י) כתב: ואומרו (וענינו אותו מאה סוף). רמז למאה ברכות שחביב לבדך בכל יום, כמו שדרשו (משנתי גמ) מאומרו ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל, אל תקרי מה אלא מאה, ופסוק זה בבעל תשובה נאמר כאומרים בגמרא (בר פ"א) "ועתה" אין ועתה אלא תשובה דכתיב ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל וגו', עד כאן, שחביב להשתדל להשלים. עכ"ל.

והעיר החיד"א במדבר קדמות (מפרכת ב אות ד) שלכאורה צריך להבין השיכות של מאה ברכות לבעל תשובה. ותירץ ע"פ מה ששמע בשם רבינו, לפרש מה שאמרו בגמרא (ביבמות לה, ב) שלאחר הברכה שמברך על המאכל נעשה כמו של, כמו שנאמר 'האריך נתן לבני אדם', ולאחרא הלא קי"ל (פסחים פח, ב) שמה שקנה עבד קנה רבו, וא"כ כל מה שהי"ת נתן לנו נקנה לו בחזרה. אלא יש לומר שלאחר הברכה מתבטל מאיתנו שם עבדים ויש לנו דין בנים, ולכן התנינה חלה.

ולאור זה פירש הטעם שבעל תשובה צריך במיוחד להשתדל בהשלמת מאה ברכות, שהרי לולא הברכות יש לו שם עבד, וא"כ תשובתו אינה יכולה להועיל, לפי שמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ומש"כ על ידי הברכות הוא נעשה בבחינת בנים למקום, וממילא תשובתו יכולה להועיל, שהרי אב שמחל על כבודו כבודו מחול, (והבא באריכות לעיל בערך "ברכת הנהיג").

3. רבינו הולך ומבאר שאין סוגיא זו סותרת לסוגיא דסנהדרין, דשם איתא שדוד קיבל עליו יסורין על אותו עון, ואילו הכא משמע לכאורה שנמחל לו בבקשה בעלמא.

4. 'אמר רב יהודה אמר רב, ששה חדשים נצטרע דוד ונסתלקה הימנו שכנה ופירשו ממנו סנהדרין, נצטרע דכתיב תחטאני באוזן ואתאר תכבסני ומשיל אלבין'.

ספרי מכון "מורשת אור החיים הקדוש" בראשות הרה"ג משה שווארץ שליט"א

זמירות לשבת קודש עטרת אור החיים
[גם בנסח ע"מ]: פניני אור החיים על סדר הזמירות, ופרקים נרחבים על מנהגי ותפילות רבינו בענייני שבת קודש.

סידור עם פירושי אור החיים הק'
לחול ולשבת: נוסח ספרד - ב' כרכים, ונוסח עדות המזרח - בכרך אחד.

כתבי אור החיים הקדוש:
גליונות ואגרות מכתביי רבינו הק' ותלמידיו, עם ליקוטי משניות מכתבי תלמידיו רבינו.

כל הכתוב לחיים:
ליקוט אלפי ביאורים והערות מגדולי הדורות על ספר אור החיים - ב' כרכים, עם מפתחות.

פרי תואר:
על יורה דעה - ח' כרכים (ספרא - חס - סא, סבא), עם ביאורים והערות, ומדור "פסקי פרי תואר".

פניני ומספי חפץ ה':
אוצר פניני אגדה ומספי חלקי, שנלקטו מהספרי הקדוש חפץ ה' על מסכתות חס"ם, עם ביאורים והוספות בעלבים.

תהלים עטרת אור החיים:
אוצר פנינים וסידורות האור החיים משולבים בפרקי התהלים, עם מיתרות ומפתחות.

נר המערכי:
פרקי חיים ותולדות רבינו מעל אור החיים הק', עם מסמכים ונילוויים נדרים, 700 עמ', מולל מפתחות מורחבים.

שערי 'אור החיים':
ביאור חפץ ה' הקדמות אור החיים, ופרקי מבוא וכללים ללימוד ספה"ק אור החיים.

ראשון לציון:
על ש"ס נ"ח ויורה דעה - ח' כרכים, עם ביאורים והערות, וכרך מיוחד "פסקי ראשון לציון".

להשיג בקו המורשת 0733713620, או בנדרים פלוס קופת 'מורשת אור החיים'.

או במייל: torat6398@gmail.com | הפצה: ש. פרנקל 0534153889

להצטרפות לקבלת הגליון, במייל המערכת: g0774904173@gmail.com